

Grundläggande granskning 2023 Ostkustbanan 2015 AB

Revisionsrapport

Sammanfattning

På uppdrag av lekmannarevisorerna i Ostkustbanan 2015 AB har revisionskontoret i Region Västernorrland gjort en grundläggande granskning av bolaget år 2023. Syftet har varit att, utifrån en grundläggande insats, bedöma om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ekonomiskt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig.

Vi bedömer sammanfattningsvis att verksamheten har skötts på ett i allt väsentligt ändamålsenligt sätt. De strategiska målen har uppfyllts i liten utsträckning 2023, men som vi uppfattar det har de ett längre tidsperspektiv. Vi har noterat att styrelsen beslutat om arbetsordning för sitt arbete samt instruktion för VD. Bolagets verksamhet har även utvärderats. Enligt den information som vi tagit del av tyder den på att bolaget bedrivit ett ändamålsenligt påverkansarbete.

Vi bedömer att verksamheten inte har bedrivits på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt även om åtgärder har vidtagits för att minska bolagets kostnader och löpande uppföljning har gjorts. Det ekonomiska resultatet för helåret 2023 uppgick till – 574 tkr, vilket kan ställas i relation till bolagets budget på 3 000 tkr. Enligt den information vi erhållit kommer bolaget att erhålla ett högre budgetbelopp från ägarna år 2024.

Sammantaget bedöms bolagets interna kontroll inte som tillräcklig. Vi bedömer att ett mer systematiskt arbete med intern kontroll behövs med en plan för uppföljning av intern kontroll baserat på en riskanalys. Vi anser vidare att bolagets kontroll över ekonomin behöver utvecklas.

Rekommendationer

Nedan framgår våra främsta rekommendationer med anledning av vårt granskningsresultat.

- Tydliggör bolagets strategiska mål i verksamhetsplanen samt se över formerna för uppföljning av dem.
- Utveckla den löpande ekonomiska rapporteringen.
- Fastställ en plan för den interna kontrollen, baserad på en riskanalys.

• Innehållsförteckning

Grundläggande granskning 2023 Ostkustbanan 2015 AB.....	1
<i>Sammanfattning .....</i>	<i>2</i>
1 <i>Bakgrund.....</i>	4
2 <i>Syfte, revisionsfråga och avgränsning .....</i>	4
3 <i>Revisionskriterier.....</i>	4
4 <i>Metod.....</i>	4
5 <i>Resultat av granskningen.....</i>	5
5.1 <i>Ägardirektiv .....</i>	5
5.2 <i>Verksamhetsplan.....</i>	6
5.3 <i>Budget .....</i>	7
5.4 <i>Uppföljning.....</i>	8
6 <i>Revisionell bedömning .....</i>	15

1 Bakgrund

Lekmannarevisorernas uppdrag regleras i aktiebolagslagen och i kommunallagen. I uppdraget ingår att granska om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen är tillräcklig.

2 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Syftet är att, utifrån en grundläggande insats, bedöma om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt liksom om den interna kontrollen är tillräcklig. Granskningen avser att ge lekmannarevisorerna ett grundläggande underlag inför de uttalanden som ska göras i den årliga granskningsrapporten. Inom denna ram kommer en bedömning göras av följande:

- om det finns aktuella ägardirektiv,
- om det finns en verksamhetsplan med mål som är med ägardirektiven överensstämmande,
- om det finns en budget som är kopplad till verksamhetsplanen,
- om det finns en fungerande uppföljning av budget och verksamhetsmål samt att nödvändiga beslut tas vid befarade väsentliga avvikelser,
- om ekonomin är tillfredsställande,
- om om verksamhetsmålen uppfylls på ett tillfredsställande sätt,
- om det finns en internkontrollplan som är baserad på en riskanalys samt om planen följs upp.
- om styrelsen i en skriftlig instruktion har angett arbetsfördelningen mellan å ena sidan styrelsen och å andra sidan den verkställande direktören.

3 Revisionskriterier

De revisionskriterier som har utgjort underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar är huvudsakligen styrdokument såsom bolagsordning, ägardirektiv samt budget och verksamhetsplan.

4 Metod

Granskningen har i huvudsak genomförts genom dokumentstudier.

Revisionsrapporten har kvalitetssäkrats enligt gällande rutiner, vilket bl.a. innebär att ett utkast till rapport har överlämnats för saktlighetskontroll till bolagets VD.

5 Resultat av granskningen

5.1 Ägardirektiv

Bolagens syfte och verksamhetsföremål behöver enligt SKR¹ många gånger kompletteras eller förtydligas med anvisningar som gäller för längre eller kortare tid. En region kan i egenskap av aktieägare lämna sådana anvisningar, ofta kallade ägardirektiv, till bolagsstyrelsen genom ett beslut på bolagsstämman. Ett ägardirektiv som beslutats av stämman blir enligt aktiebolagslagen² bindande för bolagsstyrelsen.

Bolagsstämman, som hölls den 10 december 2021, beslutade att godkänna ägardirektiven. Av direktiven framgår att de gäller tills vidare.

Bolagets syfte och mål anges i ägardirektiven enligt följande:

”Syftet och målsättningen för bolagets verksamhet är angivna i bolagsordningen. Bolagets syfte och ändamål är att verka för utbyggnad av dubbelspår och snabbtågsstandard på Ostkustbanan, Gävle- Härnösand (Nya Ostkustbanan). Bolagets huvuduppgift är att bedriva information-, samverkan-, analys-, och påverkansarbete för att få till stånd Nya Ostkustbanans förverkligande.”

Bolagets syfte och ändamål enligt ägardirektivet motsvarar i sin helhet det som framgår av bolagsordningen. Följande framgår därutöver;

”Bolagets huvuduppgift är att bedriva information-, samverkan-, analys-, och påverkansarbete för att få till stånd Nya Ostkustbanans förverkligande.”

Enligt bolagets VD finns det inget i direktiven som bedöms som inaktuellt. Enligt protokollet vid ägarforumet den 7 november 2023 avser ägarna att se över de styrande dokumenten inför kommande mandatperiod.

Kommentarer

Bolagets syfte och ändamål framgår av både bolagsordning och ägardirektiv.

Bolagets ägardirektiv innehåller därutöver vissa preciseringar avseende bolagets verksamhet. De handlar däremot, som vi uppfattar det, om hur syftet ska uppnås, det vill säga genom att bedriva information-, samverkan-, analys-, och påverkansarbete.

Eftersom ägardirektiven gäller tills vidare och inget framkommit som tyder på att de är inaktuella bedömer vi att bolaget har aktuella ägardirektiv för sin verksamhet. Vi ser det samtidigt som positivt att en översyn planeras inför nästa mandatperiod. Ägardirektiven är vidare beslutade på bolagsstämman, vilket gör att de är bindande för bolagsstyrelsen.

---

¹ Principer för styrning - Kommun- och regionägda bolag

² 8 kap. 42 §

5.2 Verksamhetsplan

Av bolagets ägardirektiv, p. 10, framgår att ”Bolaget ska årligen fastställa *verksamhetsplan med strategiska mål* för de närmaste tre verksamhetsåren och budget för nästkommande räkenskapsår.”

Vi har tagit del av bolagets verksamhetsplan 2023 som beslutades av styrelsen den 17 mars 2023. Styrelsen beslutade även att överlämna verksamhetsplan till årsstämman. Protokollet för sammanträdet är emellertid feldaterat. Det anges den 17 februari som sammanträdesdag, men avser enligt uppgift den 17 mars 2023.

Vi har noterat att bolagsstämman den 12 maj 2023 har behandlat verksamhetsplanen. Av protokollet framgår följande beslut ”Stämman *föreslås* besluta att ställa sig bakom verksamhetsplan 2023–2026 för Ostkustbanan 2015 AB.”

Begreppet ”strategiska mål” återfinns inte i verksamhetsplanen. I avsnittet ”Övergripande inriktning 2023” framgår däremot vad bolaget ska arbeta med under 2023 för att regeringen ska fatta ett antal beslut för att påskynda dubbelspårsutbyggnaden. De beslut som avses, vilka har specificerats i verksamhetsplanen, utgörs av följande:

- Att regeringen i sina direktiv till inriktningsplaneringen tydligt tar ställning för att hela Nya Ostkustbanan ska byggas klar senast 2035, och samtidigt ger Trafikverket i uppdrag att skynda på planeringen för hela sträckan.
- Att regeringen ger Trafikverket i uppdrag att – utifrån beslutet om att fullfölja utbyggnaden av hela Nya Ostkustbanan – söka om medfinansiering från EU för hela Nya Ostkustbanan. Vår bedömning är att en sådan tydlig strategi kan ge kraftigt ökad medfinansiering från EU, och minska belastningen på den svenska statskassan.
- Att regeringen i nästa nationella plan för transportsystemet beslutar om att hela Nya Ostkustbanan ska färdigställas under planperioden.
- Att regeringen också överväger om det går att genomföra byggandet av Nya Ostkustbanan i bolagsform och på så sätt öka utbyggnadstakten.

Bolagets fokus för 2024 och 2025 beskrivs i planen på övergripande nivå.

Vi har med VD stämt av om det är ovanstående som avses i nedan bolagets strategiska mål. Enligt uppgift är det så som de ska tolkas. Några andra målsättningar för verksamheten har inte fastställts.

Kommentar

Vi kan konstatera att det finns en beslutad verksamhetsplan. Vi bedömer att den är med ägardirektiven överensstämmande. Vad som är bolagets strategiska mål kan dock med fördel förtydligas eftersom det i ägardirektivet anges att verksamhetsplanen ska innehålla sådana mål.

Vi anser i övrigt att det är viktigt att protokollen kvalitetssäkras så att datum och beslutsformuleringar m.m. blir korrekta.

5.3 Budget

Av bolagets ägardirektiv, p. 10, framgår att ”Bolaget ska årligen fastställa verksamhetsplan med strategiska mål för de närmaste tre verksamhetsåren och *budget för nästkommande räkenskapsår.*”

Vid bolagsstämman den 20 maj 2022 behandlades bolagets budget 2022 med budgetplan för 2023 och 2024. Stämman beslutade att ställa sig bakom budget 2022 med plan för 2023 och 2024. Av beslutsunderlaget framgår att budgetramen för 2023 uppgår till 3 mnkr i likhet med år 2022. Ett ”nollresultat” har budgeterats. Budgetbeloppet för 2024 framgår däremot inte.

Styrelsen har den 12 april 2024 beslutat om budget för 2024-2026, vilken uppgår till 3 mnkr för respektive år under perioden. Av protokollet framgår att ”Budgetförslaget utgår ifrån att ägarna medverkar aktivt i bolagets kärnuppdrag, d.v.s. i enlighet med den verksamhetsplan som styrelsen beslutade om på förra styrelsemötet.”

Vi har även tagit del av de månadsrapporter som tillställts styrelsen. Av dessa framgår att det gjorts vissa justeringar i budgeten vilket påverkat det budgeterade resultatet, som varierat mellan -125 tkr och -60 tkr. Enligt de uppgifter vi fått förklaras det av osäkerhet kring enskilda kostnadsposter.

Vi kan i övrigt noterat att behovet av reviderad budget för 2024 samt finansiering 2025-2027 har behandlats av styrelsen. Bakgrunden är att budgeten varit oförändrad sedan bolagets bildande år 2015 samtidigt som kostnadsläget förändrats sedan dess. Vid sammanträde i september togs beslut om revidering av budgeten för 2023. Vid styrelsens sista sammanträde år 2023 uppdrog styrelsen till VD att ta fram en reviderad budget för 2023. Vi har även noterat att bolagets finansiering har diskuterats i ägarforumet den 7 november 2023. Av protokollet framgår att ”Ägarforum noterar särskilt styrelsens beslut att bereda frågan om förslag till fortsatt långsiktig finansiell ram 2025 – 2027, liksom frågan om eventuell indexering.”

Kommentarer

Vi bedömer att bolaget har en beslutad budget avseende år 2023 för att finansiera dess verksamhet. Vi bedömer det dock som oklart huruvida beloppet är i överensstämmelse med ambitionerna enligt verksamhetsplanen, med anledning av våra iakttagelser i avsnitt 5.4. Vi har även noterat att budgeten har ändrats under året vilket påverkat det budgeterade resultatet. Vi är frågande inför det eftersom ett budgeterat underskott innebär att mer medel, än de 3 mnkr som ägarna tilldelat bolaget, planeras att förbrukas.

Vi har även uppfattat att bolagets budget är en fråga som diskuteras då den inte är uppräknad sedan bolagets bildande samtidigt som kostnadsbilden förändrats. Vi anser därför att det är väsentligt att analysera och tillse att ägardirektiv, verksamhetsplan och budget är med varandra överensstämmande. Att en dialog har förts med ägarna om de ekonomiska förutsättningarna ser vi därför som nödvändig.

Vi har i övrigt noterat att bolagsstämman beslutade att ställa sig bakom budget 2022 med plan för 2023 och 2024. Det beslutsunderlag som vi tagit del av innehöll dock ingen budget för år 2024. Vi vill därför framhålla vikten av att säkerställa att beslutsunderlagen är kompletta.

5.4 Uppföljning och rapportering av ekonomin och verksamhetsmål

Enligt vad som framgår av styrelsens protokoll har inget beslut fattats om årsplan eller motsvarande med tidpunkter för rapportering.

5.4.1 Uppföljning och rapportering av ekonomin

Styrelsen har behandlat följande månadsrapporter avseende 2023 års budget löpande³ under år 2023.

Vi har tagit del av månadsrapporterna och styrelsens protokoll. Nedan framgår våra främsta noteringar:

- Redovisat utfall för respektive rapportperiod (förutom den första rapporten som avser januari-februari) inkluderar intäkten på 3 000 000 kr från ägarna, vilket motsvarar bolagets budgettram för helåret. Beloppet är inte periodiserat.
- En prognos för helåret redovisas först vid styrelsens sammanträde den 8 september. Prognosen visar då ett underskott för helåret på 847 615 kr. Styrelsen behandlade samtidigt ett förslag till reviderad budget för 2023. Av underlaget framgår faktorer som har ”drivit upp kostnaderna kraftigt”, bl.a. ökade kostnader för konsulter på grund av både ökad användning och kraftigt höjda priser, dyrare bolagsstämma än vanligt, en större kostnads-post som belastat 2023 i stället för 2022 samt att VD:s tjänstgöringsgrad utökades under april-juni 2023.” Enligt uppgift från VD har beslutet⁴ om utökad tjänstgöringsgrad fattats av styrelsens ordförande och vice ordförande. Underlaget innehöll även förslag på åtgärder för att ”spara på kostnaderna”, bland annat senareläggning av film om noden Sundsvall samt neddragning av olika insatser kopplade till event. Styrelsen beslutade att den tagit del av informationen och att beslut om reviderad budget fattas vid nästa sammanträde.

³ Mars, april, maj, juni, september och oktober

⁴ Ordföranden informerar om beslutet vid sammanträdet 2023-06-27, § 26.

- Vid styrelsens sammanträde den 29 september behandlades förslag på reviderad budget 2023. Styrelsen beslutade i samma ärende att godkänna att VDs tjänstgöringsgrad ökas från 50 procent till 75 procent under perioden 1 september till och med 31 oktober” samt att ”föreslå att det prognostiserade preliminära underskottet om drygt 60 000 kr täcks genom att ägarna tillskjuter erforderliga resurser genom att ägarna enligt 7 § i Aktieägaravtalet köper tjänster av bolaget motsvarande det uppkomna underskottet. Kostnaderna fördelas utifrån ägarnas procentuella ägarandel.” Enligt vad som framgår av ärendebeskrivningen så innebär en utökning av VD:s tjänstgöringsgrad att ”det prognostiserade preliminära underskottet blir 60 000 kr.”
- Till styrelsens sammanträde den 27 oktober, som är det sista under år 2023, ingick en månadsrapport i beslutsunderlagen. Månadsrapporten innefattade en prognos (förväntat utfall) för helåret, vilken uppgår till ett underskott på 654 439 kr. Styrelsen beslutade att uppdra åt VD att ta fram en ny reviderad budget för 2023 samt att föreslå ”att ett eventuellt underskott täcks genom att ägarna tillskjuter erforderliga resurser genom att köpa tjänster av bolaget motsvarande underskottet, enligt §7 i Aktieägaravtalet. Kostnaderna fördelas utifrån ägarnas procentuella andel”. Styrelsen beslutade även ”att godkänna att VDs tjänstgöringsgrad ökas från 50 % till 75 % från och med januari 2024”.
- Av styrelsens protokoll den 16 januari framgår att ”VD informerar om det preliminära resultatet för 2023, vilket just nu visar ett plusresultat om cirka 10 000 kronor, vilket innebär att tillskott från ägarna i dagsläget inte är nödvändigt.”
- Av årsredovisning 2023 framgår att resultatet för 2023 uppgår till -574 tkr. I den ekonomiska översikten redovisas faktorer som orsakat avvikelsen, bland annat ”Kraftigt ökade timkostnader för konsulter”, ”Minskat engagemang från huvudägarna innebär ökade lönekostnader eftersom vd fick gå upp i tid. Utöver ökade lönekostnader tillkom behov av fler konsulttimmar.” samt ”Intensifierad närvaro på prioriterade partievent ledde till ökade kostnader.” Vidare anges att ”Under hösten vidtogs en rad åtgärder för att minska utgifterna och på så sätt undvika behov av ägartillskott. Trots ett stort budgetöverskridande kunde bolaget undvika att begära ägartillskott genom att bolaget täckte underskottet genom att använda överskottet från tidigare år.”
- I årsredovisningen anges följande beträffande 2024 års budget; ”Vid Ägarforum den 7 november diskuterades bolagets verksamhet och organisation och Ägarforum ställde sig bakom styrelsens förslag om reviderad budget för 2024, samt att från och med 2024 utöka bolagets budget till 3,5 miljoner kronor årligen.”

Kommentarer

Styrelsen har tillställts löpande ekonomisk rapportering. Vi bedömer trots det att uppföljningen och kontrollen över ekonomin har varit otillräcklig. Vi anser vidare att nödvändiga beslut inte har tagits i tillräcklig utsträckning vid befarade väsentliga avvikelser. Vi har bland annat noterat att styrelsen den 29 september beslutade om ökad tjänstgöringsgrad samtidigt som bolagets senaste⁵ prognos för helåret visar på ett underskott på 847 tkr. Att det i styrelsens protokoll per den 29 september anges att beslutet innebär att det prognostiserade underskottet uppgår till 60 tkr finner vi oklart, med avseende på den senast tillgängliga prognosen. Den prognos som lämnades vid efterföljande sammanträde, den 27 oktober, visade även på ett betydande underskott.

Vad gäller frågan om tillskott från ägarna så kan vi inte av protokollen utläsa som dialog har förts med ägarna mellan de två tillfällen⁶ då frågan behandlats. Vilken typ av tjänst som ägarna förväntades köpa framgår vidare inte. Vi kan däremot av protokollet i januari utläsa att ett positivt resultat bedöms redovisas varför ett ägartillskott inte är aktuellt. Årsredovisningen för 2023 redovisar dock ett resultat på -574 tkr. Ekonomin har med anledning av det betydande underskottet urholkats, vilket vi ser med oro på. Det ingående egna fria kapitalet har i sin helhet förbrukats under år 2023 och uppgår till ett minusbelopp (-18 tkr) per den 31 december 2023. Enligt vår bedömning är bolagets ekonomi inte tillfredsställande. Den dialog som först med ägarna om 2024 års budget ser vi därför som nödvändig.

Vad gäller månadsrapporterna så anser vi att de behöver utvecklas för att uppföljningen ska vara ändamålsenlig. Att redovisa helårsanslaget som en intäkt för respektive period riskerar att ge bilden av ett bättre utfall för perioderna än vad som är fallet. Prognoserna anser vi även behöver tas fram i ett tidigare skede. Granskning av räkenskaper ingår dock inte i vårt uppdrag. Det är dock viktigt att de ekonomiska rapporterna utgör tillräckliga beslutsunderlag samt att säkerställa att de krav som finns på kontrollbalansräkning uppfylls.

Beträffande beslut om VD:s tjänstgöringsgrad så uppfattar vi att det är ett beslut som styrelsen behöver fatta. Så har också skett, förutom för en period då beslutet uppges ha fattats av styrelsens ordförande och vice ordförande, varvid ordföranden senare informerat styrelsen om beslutet.

---

⁵ Prognosen vid styrelsens sammanträde den 8 september

⁶ 29 september och 27 oktober

5.4.2 Uppföljning och rapportering av verksamhetsmål

Som framgår av avsnitt 5.1 innehåller ägardirektivet inga verksamhetsmål.

Däremot preciseras vilka beslut som bolaget ska arbeta för att regeringen ska fatta i syfte att påskynda dubbelspårsutbyggnaden. Som tidigare angetts betraktas dessa som bolagets strategiska mål för 2023.

Vi har efterfrågat dokumenterad uppföljning av målen och uppfattat att sådan inte upprättas, åtminstone inte en sammanställning omfattande samtliga mål. Vi har från bolagets VD fått information om måluppfyllelsen, vilken återges nedan.

Strategiskt mål	Måluppfyllelse
Att regeringen i sina direktiv till inriktningsplaneringen tydligt tar ställning för att hela Nya Ostkustbanan ska byggas klar senast 2035, och samtidigt ger Trafikverket i uppdrag att skynda på planeringen för hela sträckan.	<p>Måluppfyllelsen anges som god med anledning av följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regeringen har i sitt direktiv till Trafikverket för första gången angett att Trafikverket ska beakta EU:s transportpolitik TEN-T och ScanMed-korridoren där Nya Ostkustbanan ingår. • Regeringen uppdrar till Trafikverket att beräkna lönsamheten i stråken, vilket också är en punkt som gynnar Nya Ostkustbanan. • Regeringen pekar på att Trafikverket ska prioritera satsningar som gynnar godstrafiken och arbetspendling, vilket Nya Ostkustbanan uppfyller med råge. <p>Bolaget anger att det har kommenterat regeringens direktiv både i en skrivelse på vår hemsida och på sociala medier samt har analyserat och kommenterat Trafikverkets inriktningsförslag och kommer fatta beslut om ett remissvar den 15 mars.</p>
Att regeringen ger Trafikverket i uppdrag att – utifrån beslutet om att fullfölja utbyggnaden av hela Nya Ostkustbanan – söka om medfinansiering från EU för hela Nya Ostkustbanan. Vår bedömning är att en sådan tydlig strategi kan ge Kraftigt ökad medfinansiering från EU, och minska belastningen på den svenska statskassan.	<p>Detta görs i ett senare skede i beslutsprocessen, men regeringen har på ett helt annat sätt än tidigare tagit upp möjligheten till medfinansiering i olika sammanhang. Bolagets bedömning är att deras argument har "gått fram".</p>
Att regeringen i nästa nationella plan för transportsystemet beslutar om att hela Nya Ostkustbanan ska färdigställas under planperioden.	<p>Planperioden utgörs av 2026–2037. Detta beslut fattas våren 2026, så innan dess kan bolaget inte uttala sig om måluppfyllelsen.</p>
Att regeringen också överväger om det går att genomföra byggandet av Nya Ostkustbanan i bolagsform och på så sätt öka utbyggnadstakten.	<p>Detta görs i ett senare skede i beslutsprocessen (i samband med planbeslutet eller därefter).</p>

Vi har även tagit del av styrelsens protokoll och noterat flera *aktiviteter*, som vi uppfattar, handlar om att verka för utbyggnad av dubbelspår och snabbtågsstandard på Ostkustbanan. Exempel som kan nämnas är

- Dubbelspåret dag anordnades i Gävle i maj 2023.
- En artikelserie har utarbetats om investeringarna i Västernorrland och Gävleborg med syftet att visa på den snabba utvecklingen och påminna om behovet av stärkt infrastruktur.
- En analys har gjorts av regeringens direktiv till Trafikverket inför nästa nationella plan. Av styrelsens protokoll⁷ framgår att analysen visar att Nya Ostkustbanans budskap har nått fram till regeringen.
- Möten med olika aktörer och forum, bland annat Trafikverket, Stockholms Handelskammare, Bünsow Business Growth Forum samt partistämmor och riksting. Ett annat forum som bolaget deltagit i under år 2023 är Stora Referensgruppen⁸, vilken också är prioriterad i verksamhetsplanen. Vi kan också se att möten hållits med Botniska korridoren, som i verksamhetsplanen lyfts fram som en aktör att stärka samarbetet med.

Styrelsen har även beslutat⁹ om *utvärdering av bolagets verksamhet* i enlighet med ambitionerna i verksamhetsplanen. Utvärderingen har även rapporterats till styrelsen vid dess sammanträde i september¹⁰. Av styrelsens protokoll framgår att ”Utredningen visar tydligt att bolaget är väl etablerat och att viktiga beslutsfattare känner till Nya Ostkustbanan, bolagets verksamhet och budskap. Enligt Perssons utvärdering ligger Nya Ostkustbanan i topp tre när det kommer till påverkansorganisationer inom infrastrukturuområdet.” Rapportering har även gjorts till Ägarforumet.

Kommentarer

Som framförts i avsnitt 5.2 ser vi gärna att bolagets strategiska mål förtydligas eftersom det i ägardirektivet anges att verksamhetsplanen ska innehålla sådana mål.

Vi anser även att uppföljning av målen behöver redovisas så att det kan utläsas i vilken utsträckning som de uppnåtts.

Enligt de underlag vi tagit del av så utförs flera aktiviteter med syfte att åstadkomma utbyggnad av dubbelspår och snabbtågsstandard på Ostkustbanan. Enligt den information som lämnats bedöms ett av de strategiska målen ha god målfyllelse 2023. Övriga mål bedöms, som vi uppfattat det, sakna förutsättningar för att uppnås 2023 med avseende på de nationella tidplanerna.

Vi ser gärna att samtal förs med ägarna angående inriktningen på de strategiska mål som bolaget ska fastställa i sin verksamhetsplan samt formerna för uppföljning av desamma.

---

⁷ 2023-06-27, § 29

⁸ I gruppen ingår tjänstepersoner från ägarna men även Handelskammaren Mittsverige och Mellansvenska Handelskammaren.

⁹ 2023-06-27, § 20

¹⁰ 2023-09-29, § 54

Vi kan dock konstatera att ett flertal aktiviteter gjorts under året i syfte att verka för utbyggnad av dubbelspår och snabbtågsstandard på Ostkustbanan som är bolagets syfte och ändamål.

Genomförd utvärdering tyder även på ett ändamålsenligt påverkansarbete.

5.5 Intern kontroll

Av styrelsens arbetsordning framgår att styrelsen ska tillse:

- att det finns en tillfredställande kontroll av Bolagets efterlevnad av lagar, förordningar och andra regler som gäller för bolaget.
- att Bolagets organisation är så utformad att bokföringen, medelsförvaltningen och Bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Styrelsen har inte fastställt en plan för uppföljning av intern kontroll i syfte att följa upp och säkerställa att den interna kontrollen är tillfredställande. Sådan plan har, som vi uppfattat det, inte heller funnits tidigare år.

Kommentarer

Intern kontroll bidrar till att verksamheten når sina mål med effektivitet, säkerhet och stabilitet, att informationen och rapporteringen om verksamheten och ekonomin är tillförlitlig och rättvisande samt att verksamheten efterlever lagar, regler och avtal.

Eftersom en plan för uppföljning av intern kontroll inte har fastställts rekommenderar vi att styrelsen fastställer en sådan plan, baserad på en riskanalys. Vi rekommenderar även att ägarnas krav på den interna kontrollen inordnas i ägardirektivet till bolaget.

5.6 Arbetsfördelning styrelse - verkställande direktör

Enligt aktiebolagslagen är styrelsen för publika bolag skyldig att upprätta en *instruktion om arbetsfördelningen mellan styrelsen och verkställande direktören*.

Vid styrelsens sammanträde den 12 april¹¹ behandlades ärendet ”Styrelseutvärdering och vd-utvärdering”. Styrelsen beslutade följande: ”Både styrelseutvärderingen och vd-utvärderingen har gett positivt utfall. Styrelsen ger såväl styrelsearbetet och vd högt betyg. Styrelsen beslutar att notera informationen och överlämna utvärderingarna till den nya styrelsen, och låta nya styrelsen ta ställning till fortsatta uppföljningsarbetet exv. Rutiner för fortsatt utvärdering och återkoppling av resultatet.”

Vi har noterat att den nya styrelsen beslutade om en arbetsordning vid sitt konstituerande sammanträde den 12 maj. Gällande VD-instruktion fastställdes av styrelsen vid samma tillfälle.

Vid styrelsens sammanträde i juni¹² behandlas ärendet ”Utvärdering av vårt arbete och fortsatt verksamhetsutveckling”. Styrelsen beslutade att anlita konsult för utvärdering av bolagets verksamhet, vilket även har beskrivits i avsnitt 5.4.2.

Kommentarer

Vår granskning har visat att styrelsen har beslutat om instruktion om arbetsfördelningen mellan styrelsen och verkställande direktören.

---

¹¹ § 48

¹² 2023-12-27, § 20

6 Revisionell bedömning

Vi bedömer sammantaget att verksamheten har skötts på ett i allt väsentligt ändamålsenligt sätt. Vi bedömer att verksamheten inte har skötts på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Ett betydande underskott redovisas för år 2023. Åtgärder har vidtagits för att minska kostnaderna. Åtgärderna har dock inte varit tillräckliga.

Vi bedömer även, utifrån vår grundläggande granskningsinsats, att den interna kontrollen inte har varit tillräcklig. Vi anser att en plan för den interna kontroll behöver fastställas, baserat på en riskanalys. Ägarna har samtidigt inte uttryckt tydliga krav på den interna kontrollen, vilket vi gärna ser.

Nedan besvaras de enskilda revisionsfrågorna. Inom parentes anges aktuellt avsnitt för mer information om granskningens resultat och bedömningar.

- Det finns aktuella ägardirektiv. (5.1)
- Det finns en beslutad verksamhetsplan. Av ägardirektivet framgår att den ska innehålla strategiska mål. Vi har fått information om vilka dessa mål är. Vi anser dock att det kan förtydligas. (5.2).
- Det finns en beslutad budget för finansiering av bolagets verksamhet. Med anledning av bolagets ekonomi bedömer vi det dock som oklart huruvida budgeten är i överensstämmelse med ambitionerna enligt verksamhetsplanen. Vi har även noterat att budgeten har ändrats under året vilket påverkat det budgeterade resultatet. Vi är frågande inför det eftersom ett budgeterat underskott innebär att mer medel, än de 3 mnkr som ägarna tilldelat bolaget, planeras att förbrukas. (5.3)
- Uppföljning av budgeten har skett löpande under året. Vi bedömer trots det att uppföljningen och kontrollen över ekonomin inte har fungerat på ett ändamålsenligt sätt. Vi har noterat att åtgärder vidtagits för att minska bolagets kostnader. Dessa har dock inte varit tillräckliga. (5.4).
- Enligt bolaget bedöms ett av fyra strategiska mål ha god måluppfyllelse. Övriga mål har enligt den information vi erhållit en senare infriandetidpunkt (5.4)
- Bolagets ekonomi bedöms inte som tillfredsställande. Enligt den information vi erhållit kommer bolaget att erhålla ett högre budgetbelopp från ägarna år 2024. (5.4)
- Styrelsen har inte beslutat om en plan för uppföljning av intern kontroll (5.5)
- Styrelsen har i en skriftlig instruktion angett arbetsfördelningen mellan å ena sidan styrelsen och å andra sidan den verkställande direktören (5.6)

Rekommendationer

Med anledning av vår granskning vill vi lämna följande rekommendationer.

- Tydliggör bolagets strategiska mål samt tillse att det finns rutiner för uppföljning och rapportering av måluppfyllelsen. En dialog med ägarna rörande dessa frågor föreslås.
- Stärk kontrollen över ekonomin. Rapporteringen av månadsutfall samt prognoser behöver bland annat utvecklas.
- Upprätta en plan för uppföljning av intern kontroll, baserad på en riskanalys.

Birgitta Arnberg

Certifierad kommunal revisor